

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра дизайну і теорії мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Всесвітня історія пластичного мистецтва

Освітньо-наукова програма: образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(доктор філософії)

Спеціальність: 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань: 02 культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Всесвітня історія пластичного мистецтва
Рівень вищої освіти	третій
Викладач (-і)	Чмелик Ірина Васиївна
Контактний телефон викладача	0501911698
E-mail викладача	iryna.chmelyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Нормативна навчальна дисципліна
Обсяг дисципліни	180
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	консультації до самостійної роботи аспірантів проводяться на практичних заняттях, з приводу деталей виконання завдань онлайн у меседжерах, емейлом у межах робочого часу викладача.
2. Анотація до курсу	
ОК «Всесвітня історія пластичного мистецтва» належить до циклу нормативних навчальних дисциплін циклу професійно-наукової підготовки аспіранта та покликаний розширити науково-дослідний апарат студента, дати йому необхідні теоретичні основи у розумінні стилістичних виявів світового пластичного мистецтва, сформувати необхідні навички аналізу творчих виявів на різних історичних відтинках, ознайомити з основними історіографічними джерелами в сучасному мистецтвознавстві, а також розкрити професійні компетентності як сформованого науковця. Пропонований курс полягає як у висвітленні основних періодів, тенденцій та мистецьких стилістичних напрямків, що мали місце в світовому та українському мистецтві від найдавніших часів до початку XXI століть, вивченні основних теоретичних напрацювань у сфері світового візуального мистецтва, принципами та методами дослідження пластичного мистецтва, а також у наданні методичних рекомендацій щодо виконання конкретних індивідуальних наукових завдань з тематики візуальної культури та мистецтва. Курс поглибить вміння аспірантів обирати теми, орієнтуватися у проблематиці та методах досліджень, актуальних для сучасного мистецтвознавства, у відповідності до певного виду наукової роботи, а також практичні навички праці з різними науковими джерелами.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в особистісному художньо-естетичному розвитку студентів-аспірантів, формуванні у них світоглядних орієнтацій, загальних і фахових компетентностей у сфері мистецтвознавства, вихованні потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні в процесі опанування цінностями світової мистецької спадщини. Курс «Всесвітня історія пластичного мистецтва» має на меті ознайомлення з основними етапами та специфічними рисами світового мистецтва, формування у студентів цілісного уявлення про процеси та феномени в мистецтві на прикладі творів архітектури, живопису, графіки, скульптури, народного ДУМ, а також розвитку певних навичок у вмінні оперувати різними художніми концепціями і теоріями мистецтва. Практична частина курсу зосереджується на засвоєнні аспірантами основних теоретичних положень, знань у практичних ситуаціях; вмінні збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування мистецтвознавчих та культурологічних досліджень візуального мистецтва, застосовуючи фахову термінологію; готувати історіографічну базу наукових досліджень з візуального мистецтва.	
4. Компетентності	
ЗК-1. Здатність до пошуку, оброблення, компетентного відбору інформації з різних джерел для професійної діяльності та власного наукового дослідження ЗК-2. Здатність до критичного абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-3. Здатність проведення власного наукового дослідження на відповідному фаховому рівні та усвідомлення його актуальності для національного та світового мистецтва.	

ЗК-5. Здатність написання українською та іноземною мовами власних наукових публікацій різного змісту та обсягу.
ЗК-6. Здатність дотримуватися кодексів професійної етики та виявляти ініціативу в науково-організаційній діяльності.
ФК-1. Здатність виконувати оригінальні дослідження на основі ґрунтовного розуміння історії й теорії образотворчого, декоративного мистецтва та збирати необхідну інформацію.
ФК-2. Володіти методологією проведення наукових досліджень у сфері образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та методами атрибуції, експертизи, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури.
ФК-3. Здатність систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію у сферах культури і мистецтва та формулювати обґрунтовані висновки, відповідні до поставленої мети та завдань інтерпретувати.
ФК-4. Вміння писати наукові статті, анотації.
ФК-7. Здатність до наукового спілкування та ведення наукової дискусії, аргументування власних думок.

5. Результати навчання

ПРН -1. Глибокі знання з історії й теорії мистецтва наукового пізнання, що необхідні для проведення наукового дослідження на основі розумінням історичних, геокультурних та етнопсихологічних чинників мистецьких процесів.
ПРН - 2. Глибокі знання принципів логіки, основних мистецтвознавчих понять, вміння застосовувати фахову мистецтвознавчу термінологію.
ПРН - 3. Вміння використовувати філософські та загальнонаукові методи дослідження.
ПРН - 5. Вміння аналізувати, систематизувати, критично оцінювати доробок попередніх учених.
ПРН -6. Вміння рецензувати, коментувати, цитувати наукову літературу, в тому числі іноземною мовою.
ПРН - 8. Володіти основними методами атрибуції, експертизи та реставрації творів образотворчого та декоративного мистецтва.
ПРН -11. Вміння вільно презентувати результати досліджень, обговорювати, вести наукову дискусію з фахівцями й нефахівцями про наукові та прикладні проблеми образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації державною та іноземною мовами.
ПРН - 12. Здатність писати, рецензувати наукові статті, в тому числі іноземною мовою у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях; підготувати дисертаційну роботу і представити її до захисту відповідно до чинних вимог.
ПРН - 14. Дотримання принципів академічної доброчесності, правових основ дослідницьких робіт, законодавства України в галузі культури, мистецтва та охорони пам'яток.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			40		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			20		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
1-2	023		1	нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма занятт я	Лігература	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Тема 1. Теоретичні	Лекція (4 год)	Позиції з підрозділу	2 год. Ознайомитис	10б.	Тиждень 1-2

основи мистецтва, проблеми виникнення пластичних мистецтв і їх функціонування на ранніх етапах.		1.1.; 2.	я із працями по теорії мистецтва та морфології мистецтва		
Тема 2. Мистецтво Стародавнього Єгипту і Месопотамії.	Лекція/ сем. 2/2 год	Позиції підрозділу 1.1.; 2; 3	2/2 год Підготувати доповідь про нові підходи у вивченні мистецтва стародавнього світу.	10б.	Тиждень 3-4
Тема 3. Античне мистецтво. Стародавня Греція та Рим.	Лекція/ сем 2/2 год	Позиції підрозділу 1.1.	2/2год Дослідити нові праці про античне мистецтво	10б	Тиждень 5-6
Тема 4. Мистецтво Середніх віків у країнах Європи та в Україні. Мистецтво Візантії та країн візантійського ареалу.	Лекція/ 2год	Позиції підрозділу 1.2.	Зробити аналітичний відгук про вибрану пам'ятку середньовічного мистецтва	10б.	Тиждень 7
Тема 5. Романський та готичний стилі в мистецтві. Українське мистецтво 14-16 ст. Оборонна архітектура.	Лекція /сем 2/2 год	Позиції підрозділу 1.2.	Повторити мистецтвознавчу термінологію Про вказаний період	10 б	Тиждень 8-9
Тема 6. Мистецтво Стародавнього і Середньовічного Сходу. Культура народів Доколумбової Америки.	Лекція/ сем 2/2 год	Позиції підрозділу 1.3.	Підготовка до тестових завдань	10б.тести	Тиждень 10-11
Тема 7. Мистецтво Проторенесансу і раннього Відродження в Італії.	Лекція 2 год	Позиції підрозділу 1.4.; 2;3.	Написання есе про вибраного мистця з використанням епістолярних джерел та спогадів.	10б.	Тиждень 12
Тема 8. Мистецтво періоду Високого Відродження. Ренесанс в	Лекція сем 2/2 год	Позиції підрозділу 1.4.; 2;4.	Виокремити нові підходи в збереженні пам'яток епохи	10б	Тиждень 13-14

Україні.			Відродження		
Тема 9. Мистецтво Відродження у Північній Європі.	Лекція 2 год	Позиції з підрозділу 1.4.	Підготовка до тестових завдань	20б. тести	Тиждень 15
Залік				100б	Тиждень 15
Тема10 Мистецтво Італії 17 ст.	Лекція сем 2/2 год	Позиції з підрозділу 1.5.	Ознайомистя з мистецтвознав чою термінологією 17-18 ст.	5б.	Тиждень 1-2
Тема 11. Мистецтво Голландії, Фландрії, Іспанії XVI – XVII ст.	Лекція сем 2/2 год	Позиції з підрозділу 1.5.	Новітні дослідження «малих голландців» доповідь	5	Тиждень 3-4
Тема 12. Мистецтво Франції XVIII ст.	Лекція 2 год	Позиції з підрозділу 1.6.	Особливості збереження пам'яток 17-18 ст у Франції	5б.	Тиждень 5
Тема 13. Мистецтво країн Центральної і Східної Європи XVII-XVIII ст. Бароко в Україні.	Лекція сем 2/2 год	Позиції з підрозділу 1.1.; 2; 4.	Презентація	5	Тиждень 6-7
Тема 14. Мистецтво Європи кінця XVIII – поч. XIXст.	Лекція 2год	Позиції з підрозділу 1.6, 1.7.	Написання есе	5	Тиждень 8
Тема 15. Класицизм та романтизм в українському мистецтві. Творчість Т.Шевченка в контексті європейської культури.	Лекція 2 год	Позиції з підрозділу 4.	Вивчення досвіду виставкової діяльності укр. музеїв, де зберігаються твори 16-19 ст.	5б	Тиждень 9
Тема 16. Мистецтво Європи XIX ст. Ідеї Дж. Рьоскіна. Теорії і прикладна діяльність У. Моріса.	Лекція сем 2/2 год	Позиції з підрозділу 1.7.; 2.	презентація	5	Тиждень 10-11
Тема 17 Імпресіонізм в європейському малярстві 19 ст.	Лекція 2год	Позиції з підрозділу 1.7.; 2;3.	Вивчення досвіду музейних інституцій, де	5	Тиждень 12

			зберігаються твори імпресіоністів. доповідь		
Тема 18. Мистецтво Європи кінця 19 — початку 20 ст. Модерн та його різновиди у різних країнах	Лекція 2 год	Позиції 3 підрозділу 1.7..	Підготовка тестових завдань	5	Тиждень 13
Тема 19. Українське мистецтво кінця XIX — першої пол. XX ст.	Лекція сем 2/2 год	Позиції 3 підрозділу 4;5.	доповідь	5	Тиждень 14-15
Екзамен				50	

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Рівні навчальних досягнень	Бали/ за 100 бальною шкалою	Критерії навчальних досягнень аспірантів
	I. Початковий (з обов'язковим повторним курсом) «Незадовільно»	0-24 (F)	Аспірант володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання окремих понять мистецтвознавства, за допомогою викладача відтворює деякі категорії стилів на елементарному рівні, використовуючи уривчасті речення, засвоїв дуже незначну частину навчального матеріалу, дає нечітке визначення найголовніших категорій та не розуміє суті принципів, законів, теорій мистецтва, володіє матеріалом на початковому рівні його засвоювання, незначну легшу частину навчального матеріалу відтворює на репродуктивному рівні, робить принципові помилки і не розкриває суті кожного питання.
	II. Незадовільний (з можливістю повторного складання) «Незадовільно»	25-49 (FX)	Аспірант на рівні вищому, за початковий, відтворює частину навчального матеріалу, володіє окремими навичками характеристики явищ, може навести приклади дії закономірностей. Аспірант відтворює певну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння найголовніших положень з допомогою викладача виправляє допущені помилки, робить прості висновки.
	III. Середній «задовільно»	50-59 (E)	Аспірант має розуміння і стійкі знання про ті чи інші процеси, закономірності, стилістичні тенденції, вміє навести власні аргументи для підтвердження певних міркувань, проте робить помилки і може їх виправити за допомогою викладача.
		60-69 (D)	Аспірант вміє порівнювати, узагальнювати і систематизувати матеріал під керівництвом викладача. Може самостійно застосовувати набуті знання на практиці, виправляти помилки, пропонуючи варіанти як ефективніше розв'язати проблему.
	IV. Достатній «добре»	70-79 (C)	Аспірант показує повне знання навчально-програмного матеріалу, показує систематичний характер знань з дисципліни, вільно володіє вивченим матеріалом, знає як застосувати його на практиці.

			використовуючи переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу, аналізує додаткові джерела, вміє сформулювати власну точку зору.
		80-89 (B)	Аспірант застосовує набуті теоретичні знання при розв'язанні проблемних питань, вільно використовує і вміє знайти потрібну інформацію, вміє порівнювати процеси та явища, робити змістовні висновки.
	V. Високий «відмінно»	90-95 (A)	Аспірант показує всебічне, систематичне і глибоке знання навчально-програмного матеріалу, уміння вільно орієнтуватися в матеріалі курсу, передбаченому програмою, виявляє творчі здібності в розумінні, викладі і використанні навчально-програмного матеріалу, глибину вивчення основної і додаткової літератури, рекомендовані програмою. Аспірант логічно і усвідомлено відтворює навчальний матеріал, самостійно аналізує, розкриває закономірності процесів і явищ у науці, виявляє закони їх розвитку, самостійно оцінює нові факти в бутті і в житті, вміє поглиблювати набуті знання і вміння.
		96-100 (A)	Аспірант виявляє особливі творчі здібності, багато працює додатково, розвиваючи власні обдарування, вміє самостійно здобувати і поновлювати знання. Аспірант може глибоко розкрити сенс проблематики мистецтва, здатний вирішувати складні творчі завдання, висловлює самостійну думку, приймає участь у наукових конференціях, має наукові публікації.
Вимоги до письмової роботи	Основною формою організації індивідуально-консультативної роботи з навчальної дисципліни «Всесвітня історія пластичного мистецтва» є написання аспірантом наукового реферату, наукової статті (<i>далі - письмової роботи ПР</i>), яку аспірант обирає із переліку тем, узгоджує із темою власного наукового дослідження і пропонує для обговорення і затвердження викладачу. Під час роботи над ПР, аспірант самостійно опрацьовує наукову літературу та пише ПР на основі аналізу опрацьованих першоджерел філософської думки та наукової критичної літератури. Також аспірант консультується із викладачем щодо вибору тематики, актуальності теми, плану, строків написання, предмету і об'єкту дослідження, мети і завдань ПР, вибору наукових першоджерел, методології дослідження та наукової новизни, оскільки ці елементи є структурною основою реферату. Написання ПР передбачає такі складові елементи як: план ПР, який повинен складатись із не менше двох розділів та кожний розділ не менше як із двох підрозділів, обґрунтування актуальності теми ПР, визначення предмета та об'єкта дослідження, визначення мети і завдань написання ПР, вибору наукових першоджерел та методології дослідження. Суттєвим елементом ПР є пункт наукової новизни, яка передбачає власні висновки аспіранта із вивченої теми. Наукові результати ПР можуть бути апробовані у виступах на звітній конференції університету, на всеукраїнських та міжнародних аспірантських конференціях, опубліковані аспірантом особисто, або у співавторстві із викладачем у наукових журналах або збірниках. ПР має навчально-дослідницький характер і виконується на основі самостійного вивчення аспірантом частини програмового матеріалу та його систематизації й узагальнення у письмовій або друкованій формі за вибором аспіранта. У ПР аспірант повинен навчитись висловлювати та аргументувати підкреслено власну точку зору та індивідуальні погляди з обраної проблематики. Написання ПР з навчальної дисципліни «Всесвітня історія пластичного мистецтва.» покликане навчити аспіранта захищати власні погляди і виробити вміння автора самостійно аналізувати проблемні ситуації та явища, самостійно аналізувати першоджерела та науково-дослідницьку літературу з обраної тематики. Захист ІНДЗ (ПР) з навчальної дисципліни відбувається за графіком індивідуально-		

	консультативної роботи викладача кафедри у формі індивідуальних занять та консультацій, на яких здійснюється перевірка стану виконання написання ПР та у підсумку відбувається захист аспірантом здобутих наукових результатів.
Семінарські заняття	Семінарські заняття аспірантів із курсу проводяться у формі відкритої дискусії за визначеною темою. Підготовка до яких полягає у самостійному опрацюванні тематики, що розглядалася на лекціях, самостійному опрацюванні та вивченні наукової літератури та першоджерел по мистецтвознавчій проблематиці, підготовці доповідей, повідомлень, есе тощо. Основною формою організації та звітності виконання аспірантами завдань на семінарах є усні відповіді здобувачів із стилістики пластичного мистецтва, які мають проблемний характер і проводяться у формі дискусії із заздалегідь заданим питанням до тієї чи іншої теми. Додатковою формою організації семінару є виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (в межах тематики, яка дається на самостійне опрацювання), які акцентовані на написання творчих наукових досліджень з визначеної проблематики.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх передбачених програмою курсу завдань, включно із тестовими, теоретичними, усними та письмовими роботами, регулярне відвідування занять.

8. Політика курсу

У професійних і навчальних ситуаціях студенти повинні діяти із позицій академічної доброчесності і професійної етики. При написанні теоретичних робіт, підготовці до семінарських занять, виступів та доповідей обов'язковим є самостійне виконання завдань, не допускається використання інтелектуальної власності інших науковців без коректного покликання на джерела. Допуски із поважних причин відпрацьовуються у визначений викладачем спосіб, обов'язковою своєчасність виконаних завдань.

Вітається також активність аспірантів під час студентських та викладацьких наукових конференцій (доповіді та подальший друк матеріалів), написання повідомлень до місцевих періодичних, в т.ч. інтернет-видань з визначеної навчальним курсом тематики, участь у громадських проєктах з доповідями просвітницького характеру (з проблем сучасного українського мистецтва тощо), допомога в загальноміських наукових та культурних заходах, конкурсах наукових робіт тощо, за такі види робіт є можливість отримати додаткові бали.

ПНУ розділяє фундаментальні цінності академічної доброчесності: Чесність, Довіра, Справедливість, Повага та Відповідальність. Кожен учасник освітнього процесу в університеті несе персональну відповідальність за дотримання академічної доброчесності. На цьому курсі політика академічної доброчесності є принципово важливою. Будь яка робота, яка виконана не вами, але ви видаєте її за власну вважатиметься крадіжкою, розглядатиметься академічною комісією і може мати негативні наслідки для вашого подальшого навчання.

9. Рекомендована література

Базова

1.1. Мистецтво Стародавнього Світу

1. Алпатов М. Художественные проблемы искусства Древней Греции. /М.Алпатов.-М.: Искусство, 1987.
2. Виппер Б. Искусство древней Греции/ Б.Виппер. -М.: Наука, 1972.
3. Дмитриева Н. Античное искусство. /Н. Дмитриева.-М.: Дет. лит., 1988.
4. Дмитриева Н., Виноградова Н. Искусство Древнего мира /Н.Дмитриева .Н. Виноградова.-М.: Дет. лит., 1989.
5. Замаровський В. Їх величності піраміди. /В. Замаровський. -К.: Веселка, 1988.
6. Замаровський В.Спочатку був Шумер. /В. Замаровський.-К.: Веселка, 1983.
8. Кун М. Легенди і міфи Стародавньої Греції/ М. Кун.-К.: Рад. школа, 1967.
9. Матьє М. Искусство Древнего Египта /М. Матьє. -М.: Искусство, 1970.
11. Мириманов В. Первобытное и традиционное искусство. / В.Мириманов.- М.: Искусство 1973.
12. Павлов В., Ходжан С. Египетская пластика малых форм./ В.Павлов, С. Ходжан. - М. Искусство, 1985.
15. Тайлор Э. Первобытная культура. /Э.Тайлор. - М.: Политиздат, 1989.
16. Утевська П. Невмирущі знаки./ П. Утевська.- К.: Веселка, 1976.
17. Флиттнер Н. Культура и искусство Двуречья./ Н. Флиттнер. -М.: Искусство, 1958.

1.2.Середньовічне мистецтво в Європі

1. Бурхардт Т. Сакральное искусство Востока и Запада./ Т. Бурхардт. -М.: Алетея, 1999.
2. Бычков В. Византийская эстетика./ В. Бычков.-М.: Наука, 1977.
3. Гуревич А. Категории средневековой культуры / А .Гуревич.- М.: Наука, 1985.
4. Данилова И. Искусство Средних веков и Возрождения /И..Данилова. -М.: Сов. художник, 1984.
5. Колпакова Г. Искусство Византии. /Г. Колпакова. -М.: Азбука-классика, 2004.
6. Лазарев В. История византийской живописи: В 2 т./ В. Лазарев. -М.: Искусство, 1986.
10. Муратова К. Мастера французской готики XII-XIII веков./ К. Муратова. - М.: Искусство, 1988.
11. Панофский Э. Перспектива как «символическая форма»/Э. Панофский. -С-Пб.: Азбука-классика, 2004.
12. Полевой В.М. Искусство Греции: Средние века /В.М .Полевой. -М.: Искусство, 1973.
13. Ювалова Е. Немецкая скульптура 1200-1270 гг./ Е.Ювалова. -М.: Искусство, 1983.

1.3.Мистецтво країн Азії і Далекого Сходу

1. Виноградова Н. А., Николаева Н. С. Искусство стран Дальнего Востока/ Н.А.Виноградова, Н.С.Николаева. – М.: Искусство, 1979.–372 с.: илл.
2. Виноградова Н. Скульптура Японии III-XIV вв./ Н. Виноградова. - М.: Изобразит, искусство, 1981.
3. Всеобщая история архитектуры: в 12 т. / Н.В.Баранов, А.В.Бунин, В.В.Большаков и др. – Т.9. – М.:Стройиздат, 1973. –740с.:илл
4. Всеобщая история искусств: в 6 т. / под общей ред. Б.В.Веймарна и Ю.Д.Колпинского. – Т. 1, 2. – М.: Искусство, 1961.
5. Изобразительное искусство Китая: Альбом / Сост.и авт. вступит. Статьи О.Глухарева. – М.: Изогиз, 1956. – 148 с.:илл.
6. Искусство Китая: Альбом/ Авт.-сост. Виноградова Н.А. – М.: Изобразительное искусство, 1988. – 54 с.:илл.
7. Искусство стран Востока / под ред. А. Анисимова.- М.: Просвещение, 1986.
8. Ислам: Энциклопедический словарь / под. ред Л.В. Негря. – М.: Наука, 1991. – 316 с.
9. Ито Н., Миягава Т, Мазда Т., Есидзава Т. История японского искусства / Н.Ито, Т.Миягава, Т.Мазда, Т.Есидзава. – М.: Прогресс, 1965. – 291с.: илл.
10. Моде Х. Малая история искусств. Искусство Южной и Юго-Восточной Азии / Х.Моде. – М.: Искусство, 1978. – 357с.
11. Николаева Н. Декоративные росписи Японии 16-18 веков./ Н.Николаева. - М.: Изобразит, искусство, 1989.
12. Рубель В. Історія Середньовічного Сходу: Тематична хрестоматія / В.Рубель. – К.: Либідь, 2002. – 624 с.
13. Рубель В. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність/ В.Рубель. – К.: Аквілон-Прес, 1997. – 256 с.
14. Традиционное искусство Востока. Терминологический словарь / Н.А.Виноградова, Т.П.Каптерев, Т.Х.Стародуб. – М.: Эллис Лак, 1997. – 360 с.: илл.
15. Толяев С. Искусство Индии. III тыс. до н.е.-VII век н.е./ С. Толяев.- М.: Искусство, 1988.
16. Тюляев С. Искусство Индии. Архитектура, изобразительное искусство, художественное ремесло / С. Й. Тюляев. – М.: Наука, 1968. – 186 с.:илл

1.4.Мистецтво Відродження

1. Алпатов М. Художественные проблемы итальянского Возрождения / М.Алпатов.-М.: Искусство, 1979.
2. Арган Дж. История итальянского искусства. В 2 т /Дж..Арган - М.: Радуга, 1990.
3. Богат Е. Мир Леонардо: Философский очерк.: В 2 кн /Е.Богат.-М.: Дет. лит., 1989.
4. Боттичелли: Альбом / Авт.-сост. И. Данилова.-М.: Изобр. искусство, 1989.
5. Вазарі Дж. Життєписи знаменитих живописців, скульпторів і зодчих. К,1979.
6. Гершензон-Чегодаева Н. Нидерландский портрет XV в/ Н.Гершензон-Чегодаева.- М: Искусство, 1972.
7. Данилова И. Брунеллески и Флоренция. /И. Данилова - М.: Искусство, 1991.
8. Данилова И. От Средних веков к Возрождению. Сложение художественной системы картины кватроченто/ И. Данилова.-М: Искусство, 1975.
9. Даниэль С. Нидерландская живопись./ С. Даниэль-С.-Пб.: Аврора, 2001.
10. Кристофанелли Р. Дневник Микельанджело Неистового. /Р. Кристофанелли .-М.: Искусство, 1984.
11. Лебединский М. Портреты Рафаэля./ М. Лебединский - М.: Изобр. искусство, 1988.
12. Леонардо да Винчи: Альбом / Авт.-сост. Чанки М.-М.: Белый город, 1999.
13. Либман М. Донателло./ М. Либман.-М.: Искусство, 1962.
14. Либман М. Очерки немецкого искусства позднего Средневековья и эпохи Возрождения /М ..Либман. - М.: Сов. художник, 1991.
15. Лосев А. Эстетика Возрождения/ А .Лосев - М.:Мысль, 1982.
16. Львов С. Альбрехт Дюрер/ С. Львов. -М.: Изобр. искусство, 1985.
17. Львов С.Питер Брейгель Старший/ С. Львов.-М.: Искусство, 1971.

18. Маккан Л. Мир Ренессанса /Л. Маккан.-Будапешт: Корвина, 1984.
19. Микельанджело: Альбом / Авт.-сост. Николетти Дж.- М.: Белый город, 2000.
20. Памятники мирового искусства. Искусство Италии XII-XV веков.- М.: Искусство, 1987.
21. Памятники мирового искусства. Искусство Италии XVI века.- М.: Искусство, 1967.
22. Рафаэль и его время ./ под ред. / Л. Чиколини.-М. Наука, 1986.
23. Сарабьянов А. Ян Ван Эйк /А. Сарабьянов.-М.: Изобр. искусство, 1990.
24. Степанов А. Искусство эпохи Возрождения. Италия XIV-XV вв. / А. Степанов.-М.: Азбука-классика, 2003.
25. Тициан: Альбом / Авт.-сост. Баттилотти Д.- М.: Белый город, 2000.
26. Шаде В. Крахны-семья художников/ В. Шаде.- М.: Изобр. искусство, 1987.

1.5.Мистецтво Європи 17 ст.

1. Браун К. Ван Дейк/ К.Браун -М.: Искусство, 1989.
2. Ваганова Е. Мурильо и его время. /Е. Ваганова-М.: Изобр. искусство, 1988.
3. Веласкес: Альбом / Авт.-сост. Тасартес М.-М.: Белый город, 1998.
4. Виппер Б. Очерки голландской живописи эпохи расцвета/ Б.Виппер. -М.: Искусство, 1962.
5. Лазарев В. Старые европейские мастера/ В.Лазарев.-М.: Искусство, 1974.
6. Лебединский М. Портреты Рубенса/ М. Лебединский.-М.: Изобр. искусство, 1991.
7. Левитин Е. Офорты Рембрандта/ Е.Левитин.-М.: Искусство, 1963.
8. Памятники мирового искусства. Западноевропейское искусство XVII века.-М.: Искусство, 1971.
9. Петер Пауль Рубенс. Письма, документы, суждения современников.- М.: Искусство, 1977.
10. Рембрандт: Альбом /Авт.-сост. Тадзартес М.- М.: Белый город, 1999.
14. Ротенберг Е. Западноевропейская живопись 17 века. Тематические принципы. / Е. Ротенберг.- М.: Искусство, 1989.
15. Такач М. Испанские мастера от Сурбарана до Гойи /М. Такач.-Будапешт: Корвина, 1984.
16. Фенхер Е. Голландский натюрморт XVII века /Е. Фенхер.- М.: Изобр. искусство, 1990.
17. Фрис Т. Рембрандт. /Т. Фрис.-К.: Мистецтво, 1985.
18. Якимович А. Диего Веласкес. Художник и дворец/ А.Якимович.-М.: Сов. художник, 1989.

1.6. Мистецтво Європи 18 ст.

2. Арнасон Г. Скульптура Гудона. / Г. Арнасон-М.: Искусство, 1982.
3. Аркин Д. Образы архитектуры и образы скульптуры/ Д.Аркин.-М.: Искусство, 1990.
4. Гараш К. Венецианская живопись XVIII века. /К. Гараш-Будапешт: Корвина, 1977.
5. Герман М. Ватто/ М. Герман-М.: Изобраз. искусство, 1984.
6. Даниэль С. Европейский классицизм/ С.Даниэль.-СПб.: Азбука-классика, 2003.
7. Золотов Ю. Французский портрет XVIII в. /Ю. Золотов- М.: Искусство, 1968.
8. Калитина Н. Французское изобразительное искусство конца XVIII-XX веков: Учебник /Н. Калитина.-Л.: Изд. Ленинградского у-та, 1990.
8. Коваленская Н. Из истории классического искусства. / Н. Коваленская -М.: Сов. художник, 1988.
10. Лихачев Д. Поэзия садов. К семантике садово-парковых стилей. / Д. Лихачев -Л.: Наука, 1982.
11. Некрасова Е. Томас Гейнсборо/ Е. Некрасова -М.: Изобр. искусство, 1990.
12. Шнайдер М. Франсиско Гойя. /М. Шнайдер -М.: Искусство, 1988.
13. Якимович А. Новое время. Искусство и культура ХУП-ХУШ веков. / А..Якимович - СПб.: Азбука-классика, 2004.
14. Якимович А. Шарден и французское Просвещение. /А. Якимович -М.: Искусство, 1981.

1.7. Мистецтво Європи 19 ст.

2. Алпатов М. Камиль Коро. / М.Алпатов- М.: Изобр. искусство, 1984.
3. Березина В. Энгр. / В. Березина.-М.: Изобр. искусство, 1992.
4. Боргези С. Сезанн /С. Боргези.-М.: Изд. АСТ, Астроль, 2002.
5. Ван Гог В. Письма к брату. / В. Ван Гог-Минск: Совр. Л-ра, 1999.
6. Геллер К. Французская живопись XIX века / К. Геллер.-Будапешт: Корвина, 1998.
7. Даниэльсон Б. Гоген в Полинезии. / Б.Даниэльсон -М.: Искусство, 1973.
8. Делакура Е. Дневник. В 2 т. /Е. Делакура-М.: Изд. АХ, 1961.
9. Дмитриева Н. Винсент Ван Гог. Человек и художник. / Н. Дмитриева -М.: Наука, 1984.
10. Импрессионизм. Иллюстрированная энциклопедия.-СПб.: Кристалл;-М.: Оникс, 2004.
11. Калитина Н. Эпоха реализма во французской живописи XIX века/ Н.Калитина.-Л.: Изд. Ленинградского у-та, 1972.
12. Мак Г. Гюстав Курбе. /Г. Мак-М.: Искусство, 1987.
13. Моне Клод: Альбом / Авт.-сост. В.Кулаков.-М.: Изобр. искусство, 1989.
14. Музей д'Орсе: Париж: Альбом / Авт.-сост. Л.Торшина.-К.: Мистецтво, 1991.
15. Некрасова Е. Романтизм в английском искусстве: Очерки /Е. Некрасова.- М.: Искусство, 1975.
16. Памятники мирового искусства. Русское искусство XIX-начала XX века.- М.: Искусство, 1972.
17. Прокофьев В. «Капричос» Гойи /В. Прокофьев.-М.: Искусство, 1970.

18. Прокофьев В. Постимпрессионизм / В. Прокофьев. - М.: Искусство, 1973.
19. Рейтерсверд О. Импрессионисты перед публикой и критикой / О. Рейтерсверд. - М.: Искусство, 1974.
20. Сарабьянов Д. Стиль модерн. / Д. Сарабьянов. - М.: Искусство, 1989.
21. Турчин В. Теодор Жерико / В. Турчин. - М.: Искусство, 1963.
22. Шнаппер А. Давид. Свидетель своей эпохи. / А. Шнаппер. - М.: Изобр. искусство, 1984.
25. Яворская Н. Пейзаж барбизонской школы / Н. Яворская. - М.: Искусство, 1962.

1.8. Мистецтво ХХ століття

1. Виленкин В. Амадео Модильяни [Текст] / В. Виленкин. - М.: Искусство, 1989.
2. Всеобщая история искусства. Искусство XX века. — Т. 6., кн. 1. — М.: Искусство, 1965. — 480 с.: ил.
3. Дали Сальвадор: Альбом [Текст] / Авт.-сост. В. Лаптева. - М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2002.
4. Дали С. Дневник одного гения. - М.: Искусство, 1991.
5. Енді Воргол. Художник - суперзірка. [Текст] / Авт. тексту Т. Соколовський. - [Б.м.р.в.]. — 16 с.
6. Иконников А. Зарубежная архитектура: От "новой архитектуры" до постмодернизма [Текст] / А. Иконников. - М.: Искусство, 1982.
7. Искусство XX века: Альбом [Текст] / Авт. тексту К. Пашпут, Д. Патоки. - Будапешт: Корвина, 1979. — 49 с.
8. Искусствознание Запада об искусстве XX века. - М.: Наука, 1988.
9. Каретникова И. Диего Ривера [Текст] / И. Каретникова. - М.: Искусство, 1966.
10. Куликова И. Философия и искусство модернизма [Текст] / И. Куликова. - М.: Политиздат, 1980.
11. Куликова И. Философия и искусство модернизма. / И. Куликова. - М.: Политиздат, 1980.
12. Куликова И. Экспрессионизм в искусстве [Текст] / И. Куликова. - М.: Наука, 1979.
13. Либман М. Я. Ганс Грудинг [Текст] / М. Я. Либман. — М.: Искусство, 1974. — 104 с.: ил.
14. Лукшин И. Современное изобразительное искусство Запада [Текст] / И. Лукшин. - М.: Знание, 1986.
14. Малахов Н. Модернизм. Критический очерк [Текст] / Н. Малахов. — М.: Изоб. искусство, 1986.
15. Мартыненко Н. Живопись США XX века. Пути развития [Текст] / Н. Мартыненко. - К.: Наук. думка, 1989.
16. Мастера искусства об искусстве. В 7 т. [Текст] / под ред. А. Губера. - М.: Искусство, 1965-67.
17. Матисс А. Заметки живописца [Текст] / А. Матисс. - СПб.: Азбука, 2001.
18. Матусовская Е. Американская реалистическая живопись. Очерки [Текст] / Е. Матусовская. — М.: Искусство, 1986.
19. Мейлер Н. Пикассо. Портрет художника в юности [Текст] / Н. Мейлер. - М.: Эскиммо, 2002.
20. Модернизм. Анализ и критика основных направлений [Текст] / Под ред. В. Ванелова. - М.: Искусство, 1987.
21. Олександр Архипенко: Альбом / Есе В. О. Коротича. — К.: Мистецтво, 1989. — 200 с.: іл.
22. Петрович О. Аристид Майоль [Текст] / О. Петрович. — М.: Искусство, 1977. — 151 с.: ил.
23. Полевой В. Двадцатый век. Изобразительное искусство и архитектура стран и народов мира [Текст] / В. Полевой. - М.: Сов. художник, 1989.
24. Сак Л. М., Федорук О. К. Зарубіжне мистецтво: Навч. посібник [Текст] / Л. М. Сак, О. К. Федорук. — К.: Радянська школа, 1980. — 144 с.
25. Стародубцева Л. Архитектура постмодернизма [Текст] / Л. Стародубцева. - М.: Искусство, 1998. 1986.
26. Федорук О. Образотворче мистецтво Німецької Демократичної Республіки [Текст] / О. Федорук. — К.: Мистецтво, 1986. — 144 с.
27. Хольцхай М. Виктор Вазарелли. Чистое видение. [Текст] / М. Хольцхай. — Кельн: Тазсеп, 2006. — 96 с.
28. Швинглхурст Э. Сюрреалисты [Текст] / Э. Швинглхурст. - М.: Лабиринт, 1998.
29. Шелешнева Н. Латиноамериканская живопись XX века [Текст] / Н. Шелешнева. - М.: Наука, 1990.
30. Яворская Н. В. Современная французская живопись: Очерки [Текст] / Н. В. Яворская. — М.: Искусство, 1977. — 214 с.

2. Загальні праці

1. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей. - Прага: Корвина, 1980.
2. Брун В., Тильке М. История костюма от древности до Нового времени. / В. Брун., М. Тильке. - М.: ЭСКИМО-ПРЕСС, 1999.
3. Вефлин Г. Ренессанс и барокко / Г. Вефлин. - СПб.: Азбука, 2004.
4. Всеобщая история архитектуры. В 12 т. - М.: Искусство, 1966-1977.
5. Всеобщая история искусства. В 6 т. - М.: Искусство, 1965-1965.
6. Дмитриева Н. Краткая история искусств. В 2 ч. / Н. Дмитриева. - М.: Искусство, 1998.
7. Долгополов И. Мастера и шедевры. В 3 т. / И. Долгополов. - М.: Искусство, 1988.
8. Західноєвропейський живопис 14-18 ст. в музеях України: Альбом. - К.: Мистецтво, 1981.
10. Искусство. Живопись. Скульптура. Архитектура. Графика. Книга для учителя. В 3 ч. - М.: Просвещение, 1988.
11. История искусства зарубежных стран. Первобытное общество, Древний Восток, античность. / под ред. М. Доброклюнского. - М.: Изобр. искусство, 1981.

12. История искусства зарубежных стран. Средние века. Возрождение. / под ред. Ц. Нессельштраус-М.:Изобр. искусство, 1982.
13. История искусства зарубежных стран XVII-XVIII веков. / под ред.В. Раздольской.-М.:Изобр. искусство, 1988.
14. Кес Д. Стили мебели /Д. Кес.-Будапешт: Изд. АН Венгрии, 1981.
15. Мастера искусства об искусстве. В 7 т. / под ред. А. Губера.- М.: Искусство, 1965-67.
16. Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2 т.-М.: Сов. энциклопедия, 1980.
17. Популярная художественная энциклопедия: В 2-х т.-М.: Сов. энциклопедия, 1986.
18. Энциклопедия для детей. Т. 7. Искусство. В 2 ч. / под ред. М. Аксеновой.-М.: Аванта +, 2000-2001.

3. Нові видання

1. Абрамович С.Д. Церковне мистецтво / С.Д. Абрамович. - К.: Кондор, 2005. - 205 с.
2. Арсланов В.Г. История западного искусства XX века / В.Г. Арсланов. -М.: АкадемПроект, 2003. - 768 с.
3. Болтон Р. Живопись. От первобытного искусства до XXI века / Р.Болтон. - перевод с англ. Миронова Н. - М.: ЭКСМО, 2007. - 320 с.
4. Виппер Б.Р Введение в историческое изучения искусства / Б.Р. Виппер. - М: ООО «Издательство В. Шевчук», 2004. - 368 с.
10. Вольф Норберт. Романтизм / Норберт Вольф. - М.: Арт - Родник, 2010.- 192 с.
11. Гесс Барбара. Абстрактный экспрессионизм / Барбара Гесс. - М.: Арт -Родник, 2008. - 96 с.
12. Геташвили Н.В. История искусств с древнейших времен до классицизма: Энциклопедия / Н.В. Геташвили, Н.А. Гожева, Т.Н. Дульнева, А.Ю. Королева. - М.: ОЛМА - ПРЕСС, 2009. - 640 с.
13. Гнедич П.П. История искусств: Живопись. Скульптура / П.П. Гнедич. -М.:ЭКСМО, 2010.-544 с.
14. Дросте Магдалена. Баухауз / Магдалена Дросте. - М.: Арт - Родник, 2008. - 96 с.
15. Эглер Д. Дадаизм / Д.Эглер. - перевод с немец. Граблевская Т., Кайсарова Л. - М.: Арт - Родник, 2006. - 96 с.
16. Жабцев В.М. Европейская жанровая живопись / В.М. Жабцев. - М.: АСТ, 2011.- 128 с.
17. Кох Вильфрида. Энциклопедия архитектурных стилей / Вильфрида Кох. -М.:БММ, 2005.-528 с.
18. Литтл Стивен. Искусство. Краткий справочник / Стивен Литтл. - М.: Кладезь - бук, 2010.- 160 с.
19. Мутер Рихард. Мировая живопись. Всеобщая история изобразительного искусства / Рихард Мутер. - М.: ЭКСМО, 2011. - 960 с.
20. Ормистон Р.Модерн. Лучшие произведения / Р.Ормистон, М. Робинсон. - М.: Арт - Родник, 2010.- 192 с.
21. Ормистон Р.Альфонс Муха. Лучшие произведения / Р.Ормистон. - М.: Арт - Родник, 2010.- 192 с.
22. Роздольская Вера. Европейское искусство XIX века. Классицизм, романтизм / Вера Роздольская. - М.: Азбука - классика, 2009. - 368 с.
23. Сиблер Майкл. Римское искусство / Майкл Сиблер. - М.: Арт - Родник, 2008. - 96 с.
24. Сиблер Майкл. Искусство Древний Греции / Майкл Сиблер. - М.: Арт - Родник, 2007. - 96 с.
44. Холл Д. Словарь сюжетов и символов в искусстве / Д. Холл. - М.: Крон-Пресс, 1999.-656 с.
45. Чмихов М.О. Давня культура / М.О. Чмихов. - К.: Либідь, 1994. - 288 с.

4. Українське мистецтво

Базова

1. Авраменко О.Терези долі Віктора Зарецького, К, 2011. 592 с.
2. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1992. 271с.:іл.
3. Бірюльов Ю. Мистецтво Львівської сецесії. Львів: вид-во «Центр Європи», 2005. 184с.: і.
4. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом / Мистецьке середовище Львова другої половини XX століття . Львів, 2001. 176 с.: іл.
5. Гординський С. Про мистецтво. Упоряд. Х.Береговська. Львів, Апріорі, 2015. 1024 с.
6. Драган М.Українські дерев'яні церкви. Львів, б.м.в., 1937.
7. Захарчук-Чугай Р. Українська народна вишивка. К.: Мистецтво, 1988.
8. Запаско Я., Овсійчук В., Чарновський О., Степко С. Мистецтво оновленого краю. К.: Мистецтво, 1979. 172с.: іл.
9. Історія українського мистецтва: У 6 т. / під ред. П.Бажана. К.: Мистецтво, 1966. Том 5-6.
10. Історія української архітектури / під ред.Тимофієнка. К.: Техніка, 2003. 650с.:іл.
11. Кравченко Я. Школа Михайла Бойчука. Тридцять сім імен. К.: Майстерня книги, Оранта, 2010. 400с.: іл.
12. Кравич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво. В 3-х т. Львів, 2003, 2004. Т. 3.
13. Лагутенко О. Українська графіка першої третини XX ст. К., 2007.
14. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво др.пол.XIX - поч.XX ст. К.: Мистецтво, 1989.
15. Логвин Г. Украина и Молдавия (справочник-путеводитель)— М.: Искусство – Лейпциг: Эдицион,1982. 496с.: ил.

16. Лукань В. Історія українського мистецтва. Курс лекцій. Конспект. Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2010. 150с.: іл.
17. Львівський музей українського мистецтва: Альбом / Авт.-упоряд. А.Я.Новаківський. К.: Мистецтво, 1987. – 112с.: іл.
18. Матейко К. Український народний одяг. К.: Мистецтво, 1977.
19. **Мисюга Б.Герметичне коло Карла Звіринського: альбом-монографія. Луцьк-Львів, 2019.280с.**
20. Мипці України: Енцикл. Довід / за ред. А.В.Кудрицького. К.: Українська енциклопедія імені М.П.Бажана, 1992. 848с.
21. Моздир М. Українська народна дерев'яна скульптура. К.: Мистецтво, 1980.
22. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів: Каменяр, 1969.
23. Нариси з історії українського мистецтва. К. Мистецтво, 1966.
24. Німенко А. Українська скульптура др. пол. XIX - поч.XX ст. К.: Мистецтво, 1963.
25. Нога О. Іван Левинський. Архітектор, підприємець, меценат. Львів: Центр Європи, 2009. 192с.: іл.
26. Овсійчук В. Олекса Новаківський. Львів, Інститут народознавства НАН України, 1998. 320с.: іл.
27. Олександр Архипенко: Альбом/ Есе В.О.Коротича. К.: Мистецтво, 1989. 200 с.: іл.
28. Рубан В. Забытые имена: Рассказы об украинских художниках XIX-начала XXвв. К.: Наук. Думка, 1986. 220с.: іл.
29. Рубан В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX століття. К.: Наук. Думка, 1986. 224с.: іл.
30. Свенціцька В., Откович В. Українське народне малярство XIII-XX ст.К.: Мистецтво, 1991. 460с.: іл.
31. Словник художників України. К.: Мистецтво, 1973.
32. Словник українського сакрального мистецтва / за ред. М. Станкевича. — Львів: Інститут народознавства НАНУ, 2006.— 288 с., іл.
33. Соколюк Л. Графіка Бойчуків. — Харків-Нью-Йорк, 2002. 223с.: іл.
34. Станкевич М. Українські випинанки. К.: Мистецтво, 1995.
35. Станкевич М. Українське художнє дерево. — Львів: Інститут народознавства НАН України, 2002. 480с.: іл.
36. Станкевич М. Теорія рами. Львів, СКМ, 2015.
37. Степовик Д. Історія української ікони X-XX ст. К.: Либідь, 1996. 440с.: іл.
38. Степовик Д. Іконологія та іконографія. Івано-Франківськ, 2003. 320с.: іл.
39. Степовик Д. Скарби України. К.: Наукова думка, 1990. 180с.: іл.
40. Український Авангард 1910-30-рр. Альбом./ Авт. – упоряд. Д.О.Горбачов. К.: Мистецтво, 1996. 400 с.: іл.
41. Український живопис XIX-поч.XX століття. Альбом. Хм.: Галерея, К.: Артанія Нова, 2005. 272с.: іл.
42. Український живопис: сто вибраних творів: Альбом / Авт.-упоряд. Ю.В.Белічко. К.: Мистецтво, 1989. 191с.: іл.
43. Українське мистецтво та архітектура кінця XIX-поч.XX століття /36.статей за ред. В.Ясієвича. К.: Наук.думка, 2000. – 150с.: іл.
44. Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. К.: Наук.Думка, 1983. – 260с.
45. **Українські мипці у світі/матеріали до історії українського мистецтва20 століття. Автор-упорядник Г.Стельмашук, Львів, Апірі, 2013 – 520 с.**
46. Українське народне мистецтво: У 5 т. К.: Мистецтво, 1960-1974.
47. **Словник сучасного мистецтва. Посібник. Випуск 1./упоряд. К.Бадянова, Л.Наконечна, К.2021. 144с.**
48. Харківська пейзажна школа останньої чверті XIX-початку XX ст.: Альбом / автори В.Нємцова, С.Бінусова, О.Денисенко. К, Родовід, 2009. 272 с.
49. Шмагалю Р. Словник мипців-педагогів України та з України в світі. Львів: Українські технології, 2002.
50. Ясієвич В. Архітектура України на рубежі XIX-XX ст. К.: Мистецтво, 1988. 220с.: іл.
51. Яців Р. Українське мистецтво XX століття: Ідеї. Явища. Персоналії. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 352с.: іл.
52. **Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка XX століття: Антологія / Упоряд. Р.М. Яців. – Частина 1-4. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012, 2016, 2022..**
53. Мисюга Б. Опанас Заливаха Альбом. Київ, 2003.
54. **Соколюк Л. Михайло Бойчук та його школа. Харків, Вид.СавчукО., 2014, 386с.іл.**

5. Література, присвячена мистецтву Івано-Франківщини.

55. Аронець М. Денис-Лев Іванцев. Життя і творчість: Монографія Грані-Т, 2008. 160с.: іл.
56. Баран В. Михайло Зорій. – Івано-Франківськ: Вид-во «Сімик», 2003. 119с.: іл.
57. Баран В. Тернистий шлях Осипа Сорохтея. Івано-Франківськ: Вид-во «Сімик», 2002. 51с.: іл.
58. Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського собору Святого Воскресіння. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. 79с.: іл.
59. Дреботюк Р. Художники Прикарпаття: Альбом. К.: Мистецтво, 1989. – 254с.: іл.
60. Івано-Франківський художній музей: Альбом / Авт.–упоряд. М.М. Якібчук. К.: Мистецтво, 1989. 128с.: іл.

іл.

61. Лашук Ю. Косівська кераміка .К.: Мистецтво, 1966. 98с.: іл.
62. Лукань В. Вибрані статті про мистецтво. Явища. Постаті. Імена . Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2009. 240с.:іл.
- 63. Лукань В. Статейник .Частина 1 і Частина 2. Івано-Франківськ, 2020**
64. Мельник В. Сакральне мистецтво Галичини XV-XX століть в експозиції художнього музею. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. 224с.:іл.
- 65. Михайло Фіголь. Альбом. Упоряд. О.Фіголь. Львів, 2018.**
66. Нановський Я. Юліан Панькевич: Нарис про життя і творчість. К.: Мистецтво, 1986. 80 с.: іл.
67. Народна архітектура українських Карпат. К.: Мистецтво, 1987.
- 68. Опанас Заливаха. Альбом. Упорядник М.Аронен. Івано-Франківськ, Лілея НВ, 2016, 120 с.**
69. Ріпко О. У пошуках страченого минулого. Львів: Каменярь, 1996. 288с.
- 70. Словник художників Прикарпаття/ укладач В.Лукань, івано-Франківськ, 2019.**
71. Степовик Д. Скульптор Михайло Черешньовський. Життя і творчість. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. 224с.: іл.
- 72. Чмелик І. Мистецька Івано-Франківщина. Видатні особистості, виставкове, музейне, освітнє середовище. Івано-Франківськ, 2022.**

Викладач

І.В.Чмелик